

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

พรรณนพพร สิ้นน้อย, อีระพงศ์ บุศรากุล
สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
อีเมล: S.pannoppor9159@gmail.com

Received: February 16, 2019 Revised: February 20, 2019 Accepted: February 28, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 285 คน โดยการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$) และ 2) ผลการสัมภาษณ์ครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่า ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการ ชัดเจน และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย มีการประชุมชี้แจงด้านเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูและการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี มีการสังเกตการสอนด้วยการเยี่ยมชั้นเรียนอย่างไม่เป็นทางการ พบครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับ ความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน ใช้ผลการทดสอบเพื่อการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และตรวจสอบผลการ

ประเมินระหว่างเรียนของนักเรียน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและน่านักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบปะ พูดคุย ซักถามกับครูและนักเรียนอย่างเป็นกันเอง พูดชื่นชม/ชมเชย และให้กำลังใจครูในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้ครูพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน สนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับวิชาที่ครูสอน เชิญวิทยากรจากภายนอกที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสมัยใหม่มาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอวังทอง มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน พบว่า ความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมายทางด้านงานวิชาการที่ชัดเจน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมครูและผู้เกี่ยวข้อง การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูและการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ และการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

Instructional Leadership of School Administrators under Anghong Primary Educational Service Area Office

Pannoporn Sinnoi, Theerapong Budsarakoon
Graduate School, Siam Technology College
Email: S.pannoppor9159@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the Instructional Leadership of School Administrators under the Office of Anghong Primary Educational Service Area in three dimensions: the targeting of schools, learning management, and provide that the conditions to promote learning. Compare the Instructional Leadership of School Administrators by classified gender, age, educational background, and work experience. Researcher use mix method for organize research. The samples include 285 teachers in school in Anghong district under Anghong Primary Education Service Area Office of the 2017 academic year, by stratified Krejcie & Morgan and sampling the school's class sizes so simple random. The instrument used in this research was a questionnaire rating scale has five levels, Index of Item – objective static error 0.05, the reliability equal .95 . The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation,

The results showed that: 1) The Instructional Leadership of School Administrators under Anghong Primary Education Service Area found that overall at a high level ($\bar{X} = 4.37$). Indescending order form the most least is the targeting of schools ($\bar{X} = 4.45$). Learning management ($\bar{X} = 4.35$). Provide that the conditions to promote learning ($\bar{X} = 4.31$). 2) Results from interviews with five teachers in academic department opinioned that mission and goals are clear and easy to follow. Teachers and participant are involved in targeting school by meeting the academic goals together with teachers, students and participant. Learning management, use the test results to assess progress on the academic side of the school. Monitoring and evaluation of students during class. Strengthening the atmosphere of learning. School administrators create schools of learning and taking their students learning outside the school, meet the teachers and students to ask questions in a friendly. Speaking appreciation / admiration to teachers to do good work. Support teachers to develop professional standard. Encourage teachers to be trained

in accordance with academic subjects taught. Invitation external speakers who are knowledgeable about modern teaching techniques to educate teachers in the school.

This research shows that School Administrators under Angthong Primary Education Service Area Office Overall Instructional Leadership is at the highest level. Can be a model for school administrators in other educational areas. In addition, results from interviews with five teachers in academic department opinioned that the success of school administrators depends on Clear instructional performance goals. Promotion of participation in teachers and related parties. Support for teaching and learning of teachers and learning management of students to achieve learning goals. Support teachers to develop professional standard.

Keywords: Instructional Leadership, Instructional Leadership of School Administrators

บทนำ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสนับสนุนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ความสามารถที่จะบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมีประสิทธิผล โดยยึดหลักการแนวความคิดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน สังคม อย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม ส่งเสริมสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีตัวชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นที่ระดับเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 28)

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการสอน การส่งเสริมการสอนของครูในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ปฏิบัติงานโดยผู้บริหารที่แสดงออก ให้ครูรับรู้ถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าโรงเรียน ที่ปฏิบัติงานโดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่อ่อนแอกว่า นอกจากนี้ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ยังส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งของความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู นักเรียน ชุมชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยี ในการบริหารจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เข้าใจและมีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถนำผลที่ได้จากการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสู่การบริหารจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ (ชัยรัตน์ หลายวัชระกุล, 2547, 60) นอกจากนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะสำคัญที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ (ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ, 2548, 22)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้

บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาปรับปรุง เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่การปรับปรุงการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ไว้ดังนี้

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

สถานภาพส่วนบุคคล ของครู
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาอ่างทอง ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
 ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน
2. ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน
3. ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง แสดงออก ซึ่งผู้อื่นสังเกตได้และมีพลังที่สามารถส่งแรงกระทำอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนโน้มน้าวกลุ่มคนและระบบองค์การไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ที่แสดงออกถึงความสามารถ ในการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหาร แบ่งเป็นองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดกรอบขอบเขตของงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

2.2 ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียนและการประสานงานการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

2.3 ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

3. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองจังหวัดอ่างทอง

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

5. ครู หมายถึง ครูประจำการที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

6. เพศ หมายถึง เพศของครูประจำการที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้แก่ เพศชาย และ เพศหญิง

7. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการสำเร็จการศึกษาสูงสุดของครูประจำการที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้แก่ ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก

8. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอนของครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้แก่ ประสบการณ์น้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์น้อยกว่า 6 - 10 ปี และ ประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในการนำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการสอนการเรียนการสอน และการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา นำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขภาวะผู้นำทางวิชาการให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ตามความเห็นของครู โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1,066 คน (ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2560)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 285 คน ซึ่งผู้วิจัยได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) คือ เป็นแบบสัมภาษณ์คำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบตามวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ไปใช้กับครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลจากการแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการส่งทางไปรษณีย์ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย

1. ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) บรรยายสรุปสำหรับข้อมูลใน

2. การสัมภาษณ์ และสรุปผลการศึกษานำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$)

1.2 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมอบหมายงานและหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของครูอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนโดยมีจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ($\bar{X} = 4.53$) และผู้บริหารกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนที่ชัดเจนและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารประชุมชี้แจง คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.50$)

1.3 ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดผู้รับผิดชอบประสานงานด้านการใช้หลักสูตรไว้อย่างชัดเจน เช่น รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น และผู้บริหารใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อการประเมินความก้าวหน้าด้านวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมา คือ ผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบการตัดสินใจใน

การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.47$) และ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร($\bar{X} = 4.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครูหลังจากทำการนิเทศและประเมินผลการสอน ($\bar{X} = 4.14$)

1.4 ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักเรียน ($\bar{X} = 4.40$) และ ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนของนักเรียนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.39$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.50$)

2. ผลการสัมภาษณ์ครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่า ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการ ชัดเจน และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย มีการประชุมชี้แจงด้านเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูและการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี มีการสังเกตการสอนด้วยการเยี่ยมชมชั้นเรียนอย่างไม่เป็นทางการ พบครูเป็นรายบุคคลเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน ใช้ผลการทดสอบเพื่อการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และตรวจสอบผลการประเมินระหว่างเรียนของนักเรียน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแห่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบปะพูดคุย ชักถามกับครูและนักเรียนอย่างเป็นกันเอง พูดชื่นชม/ชมเชย และให้กำลังใจครูในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้ครูพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน สนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับวิชาที่ครูสอน เชิญวิทยากรจากภายนอกที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนสมัยใหม่มาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ เนื่องจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดนิยาม พันธกิจด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตลอดจนองค์คณะบุคคลตามกฎหมายให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูงทางการบริหารการศึกษา รวมทั้งความจำเป็นในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกริกไกร เต็มมูล (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสาครบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการจัดการจัดการด้านการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

2. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารกำหนดภารกิจของโรงเรียนชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน ผู้ร่วมงานสามารถดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการโรงเรียนอนุบาลแสวงหา (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2560 เวลา 13.30 น.) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการ ชัดเจนและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ โดยมีการประชุมชี้แจงคณะกรรมการด้านต่าง ๆ เช่น คณะครูและกรรมการสถานศึกษา

3. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการจัดการจัดการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการนิเทศและประเมินผลการสอนของครู ส่งเสริมให้ครูบันทึกผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปพิจารณาหาแนวช่วยเหลือและสนับสนุนต่อไป พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ โรงเรียนชุมชนวัดท่าอิฐ (สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2560 เวลา 10.30 น.) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการจัดการจัดการด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูและการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้ความสำคัญกับการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครูและสอดคล้องกับครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดน้ำอาบ (สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2560 เวลา 13.30 น.) ใช้ผลการทดสอบเพื่อการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน

4. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษาประเมินศึกษาอ่างทอง ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับปรุงสภาพแวดล้อมส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อยู่เสมอ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอนุบาลแสวงหา (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2560 เวลา 13.30 น.) ได้กล่าวถึง มีการสร้างแห่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนและสนับสนุนงบประมาณการซื้ออุปกรณ์ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับครูหัวหน้างานฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดบุญศิริ (สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2560 เวลา 15.30 น.) มีการพบปะ พูดคุย ซักถามกับครูและนักเรียนอย่างเป็นกันเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนและเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพ
2. ผู้บริหารควรใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติภารกิจอยู่ภายในโรงเรียน
3. ผู้บริหารควรพบปะพูดคุยกับครูและนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงในด้านความต้องการ
4. ผู้บริหารควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติของครูที่ปฏิบัติงานดีเด่นด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยกับโรงเรียนประถมศึกษาต่างสังกัด เช่น เอกชน เทศบาล อบต. ซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการจัดการศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวแบบพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

บรรณานุกรม

เกริกไกร เต็มมูล. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มสาครบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ. (2548). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สมเดช สีแสง. (2549). *คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบผู้บริหารการศึกษา*. ชัยนาท: เรียนดี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (2560). *แผนปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา*.
อ่างทอง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษ ที่ 21
(Building 21st Century School Leadership for Chang)*. เอกสารประกอบการอบรม,
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*.
Educational and Psychological Measurement.